

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 2Co/83/2017
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8313202249
Dátum vydania rozhodnutia: 20. 06. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Mariana Muránska
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2018:8313202249.3

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Mariany Muránskej a sudcov JUDr. Gabriely Világiovej a Mgr. Miloša Koleka, v právnej veci žalobcu P. O., nar. XX.X.XXXX, bytom M. XX, t.č. bytom M. XX, zastúpeného JUDr. Jankou Vasil'ovou, Kudlovská 1, Humenné, proti žalovanej P. X., nar. XX.X.XXXX, bytom O.. XXX/XX, P., zastúpenej JUDr. Michalom Dribňákom, kpt. Nálepku 440/18, Medzilaborce, o zaplatenie 6.638,79 eur s prísl., o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Humenné z 21.2.2017 č.k. 11C/33/2013-199 jednohlasne takto

rozhodol:

Zrušuje rozsudok a vracia vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie žalobu zamietol a žalovanej priznal náhradu trov konania v celom rozsahu.

2. V dôvodoch rozhodnutia súd prvej inštancie poukázal na to, že žalobca sa v danej veci domáhal voči žalovanej vydania plnenia z bezdôvodného obohatenia spočívajúce v investíciách, ktoré vynaložil zo svojich finančných prostriedkov na rekonštrukciu rodinného domu vo vlastníctve žalovanej, ktorou sa predmetná nehnuteľnosť zhodnotila. V rodinnom dome žil žalobca a žalovaná, ktorá bola vedená ako výlučná vlastníčka celej nehnuteľnosti. Súd prvej inštancie mal za preukázané, že finančné prostriedky, za ktoré žalovaná kúpila rodinný dom a za ktoré sa prevádzala aj rekonštrukcia rodinného domu, vynaložil žalobca a naopak tvrdenie žalovanej o tom, že tak byt na ul. S. X v M. a rodinný dom získala výlučne z vlastných finančných prostriedkov v konaní preukázané nebolo. Nesporné bolo to, že členské práva a povinnosti k bytu na ul. S. v M. nadobudla výlučne žalovaná v roku 2008, rovnako previedla tieto členské práva k bytu na T. M. taktiež v roku 2008 a následne kúpila rodinný dom od A. X. s tým, že spoločne so žalobcom vykonali rekonštrukčné práce na tomto dome do konca roka 2008. Dokazovanie nepreukázalo ústny príslub žalovanej ako vlastníčky nehnuteľnosti, že v prípade rodinného domu prevedie alebo zaplatí žalobcovi polovicu zo získanej kúpnej ceny za túto nehnuteľnosť. Súd nepovažoval za sporné to, že žalobca vložil finančné prostriedky do nehnuteľnosti, ktoré nadobudla žalovaná, teda do cudzieho majetku a túto nehnuteľnosť aj zhodnotia. Zhodnotením nehnuteľnosti vzniklo na strane žalovanej ako vlastníčky nehnuteľnosti bezdôvodné obohatenie, a to v rozsahu nadobudnutia zhodnotenia nehnuteľnosti. Prospech plnenia bez právneho dôvodu vzniká prijatím plnenia, ku ktorému právny dôvod plnenia od začiatku chýbal. Ide teda o plnenie v prípadoch, keď právny dôvod v okamihu plnenia vôbec neexistoval. Vlastníkovi nehnuteľnosti vzniká prospech v rozsahu, v akom sa nehnuteľnosť nadobudla, aj zrekonštruovala. Žalobca prostredníctvom právnej zástupkyne žiadal vydať z titulu bezdôvodného obohatenia konkrétnu sumu, odôvodňoval to tým, že ide o polovicu kúpnej ceny, za ktorú žalovaná celý dom predala a nepožadoval vrátenie celej sumy bez bližšieho zdôvodnenia. Keďže žalovaná v rámci svojej obrany v spore vzniesla námietku premlčania práva žalobcu na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia, súd prvej inštancie sa zaoberal touto otázkou. Uviedol, že aj keď v konaní nebolo možné stanoviť presný konkrétny dátum, ku ktorému došlo k zhodnoteniu nehnuteľnosti, mal za to, že nadobudnutie nehnuteľnosti - rodinného domu a jeho

rekonštrukcia boli ukončené do konca roka 2008, čo v konaní nebolo sporné. Žalobca si bol od začiatku financovania rekonštrukčných prác vedomý toho, že investície vynakladá na cudzí majetok, nie na svoj. Dvojiročná subjektívna premlčacia doba tak uplynula žalobcovi v roku 2010 a keďže nárok uplatnil až v roku 2013 mal za to, že jeho právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia sa premlčalo. Žalobu preto zamietol a o trovách konania strán rozhodol podľa § 255 C.s.p..

3. Proti tomuto rozsudku podal včas odvolanie žalobca s odôvodnením, že vydané rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci a navrhol rozsudok zmeniť tak, aby jeho žalobe bolo vyhovené. Zdôraznil, že žalobu o vydanie bezdôvodného obohatenia podal na základe tej skutočnosti, že žalovaná po dohode s ním predala rodinný dom zapísaný na LV č. XX, kat. úz. M. za kúpnu cenu 13.277,57 eur, z ktorej žalobcovi v rozpore s dohodou nevyplatila polovicu kúpnej ceny. Opodstatnenosť nároku odôvodňoval tým, že žalovaná rodinný dom nadobudla z finančných prostriedkov získaných z prevodu členských práv a povinností družstevného bytu na ul. S. X v M., ktorého členský podiel bol v plnej výške zaplatený z finančných prostriedkov žalobcu, čo žalovaná v trestnom konaní uznala. Po odchode žalobcu z rodinného domu, kedy ukončili vzájomné spolužitie sa strany sporu dohodli, že žalovaná odpredá nehnuteľnosti a polovicu kúpnej ceny vyplatí žalobcovi. V čase podania žaloby vychádzal žalobca z uznesenia Okresného riaditeľstva PZ, Odboru kriminálnej polície M., z ktorého vyplynulo, že žalovaná v trestnom konaní potvrdila skutkové dôvody existencie nároku žalobcu na zaplatenie polovice kúpnej ceny a dohodu strán sporu o zaplatení polovice kúpnej ceny z predaja týchto nehnuteľností. V konaní pred súdom prvej inštancie bolo zistené, že cenu členského podielu družstevného bytu č. XX, na S. X v M. zaplatil žalobca výlučne z vlastných finančných prostriedkov a na základe zmluvného prevodu členských práv a povinností tohto družstevného bytu na T. M. strany získali sumu 800.000,- Sk, táto suma bola vyplatená žalovanej, čo medzi stranami sporu nebolo sporné. Časť týchto finančných prostriedkov vo výške 250.000,- Sk bola použitá na zaplatenie kúpnej ceny za kúpu rodinného domu v M. a čas na rekonštrukciu tohto rodinného domu vo výške 150.000,- Sk. Ostávajúca časť finančných prostriedkov v sume 400.000,- Sk ostala v dispozícii žalovanej. O nakladaní s touto časťou kúpnej ceny, ktorá ostala žalovanej, žalobca nemá vedomosť. V konaní sa preukázala nepravdivosť obrany žalovanej, že sama z vlastných finančných prostriedkov mala zabezpečiť nadobudnutie družstevného bytu na ul. S. v M. a následnú kúpu a rekonštrukciu rodinného domu v M., čím sa potvrdila pravdivosť vyjadrenia žalovanej v trestnom konaní o dohode strán o uspokojení nároku žalobcu na zaplatenie 1-ice z kúpnej ceny predaja rodinného domu. Rekonštrukcia domu bola uskutočnená do konca roka 2008. Ak si žalovaná ponechala zvyšnú časť finančných prostriedkov z prevodu práv a povinností družstevného bytu na ul. S. X v M. v sume 400.000,- Sk, ako aj finančné prostriedky z predaja rodinného domu v M. a žalobcovi nevyplatila polovicu kúpnej ceny, z konania žalovanej pred a počas súdneho konania je zrejmá účelovosť jej konania, ktorá je nepochybne v rozpore s dobrými mravmi na úkor práv žalobcu. Žalobca doplatil na svoju dôveru voči žalovanej, ktorú táto zneužila a svojim bezohľadným úmyselným správaním dostala žalobcu do nepriaznivej životnej situácie. Úmyselným zneužitím dôvery žalobcu žalovaná spôsobila, že z finančných prostriedkov patriacich výlučne žalobcovi si zabezpečila vlastné bývanie a žalobca je nútený bývať v nájme. Preto námietka žalovanej nemôže byť opodstatnená. Lehota na uplatnenie práva na vydanie bezdôvodného obohatenia spočívajúceho v nadobudnutí nehnuteľnosti a v jej zhodnotení v dôsledku investícií urobených nevlastníkom na základe dohody a prísľubu spoločného bývania je v danom prípade 10-ročná podľa § 107 ods. 2 OZ. Vytýka tiež súdu prvej inštancie nesprávne rozhodnutie o trovách konania strán sporu, keď súd prvej inštancie sa nezaoberal prípadnou aplikáciou § 257 C.s.p.. Nie je bez právneho významu, že žalovaná vzniesla námietku až s odstupom 4 rokov od začiatku súdneho konania a takýmto postojom zapríčinila nárast vzniknutých trov. Žalobca zdôraznil, že je starobným dôchodcom vo veku 68 rokov, jeho jediným príjmom je starobný dôchodok vo výške 540,- eur mesačne a má vážne zdravotné problémy. Rozhodnutie súdu prvej inštancie o priznaní trov konania žalovanej v celom rozsahu pre žalobcu znamená v ďalšom neprimeranú tvrdosť, vážny zásah do jeho sociálnej a majetkovej sféry. V zmysle týchto dôvodov navrhol podanému odvolaniu vyhovieť.

4. Žalovaná navrhla rozsudok súdu prvej inštancie potvrdiť ako vecne správny a uplatnila si náhradu trov odvolacieho konania.

5. Odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok v zmysle zásad vyjadrených v § 378, § 379, § 380 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len C.s.p.) spolu s konaním, ktoré jeho vydaniu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 385C.s.p.) a dospel k záveru, že nie sú dané podmienky pre potvrdenia ani pre zmenu preskúmaného rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktorý sa nezaoberal všetkými podstatnými okolnosťami pre správne rozhodnutia o veci.

6. Vykonaným dokazovaním prvoinštančný súd zistil, že strany sporu žili v spoločnej domácnosti ako druh a družka od roku 2008 a toto spolužitie ukončili v priebehu roku 2011. Počas spolužitia s vedomím žalobcu výlučne žalovaná nadobudla členské práva a povinnosti k bytu na ul. S. č. X v M. za odplatu 600.000,- Sk, členské práva a povinnosti k tomuto bytu previedla následne žalovaná na T. M., za čo získala sumu 800.000,- Sk a z týchto finančných prostriedkov opäť žalovaná do svojho výlučného vlastníctva kúpila od A. X. rodinný dom v obci M. za kúpnu cenu 250.000,- Sk. Túto nehnuteľnosť strany sporu spoločne zrekonštruovali s vynaložením sumy 150.000,- Sk a všetky tieto prevody, ako aj rekonštrukčné práce sa uskutočnili v priebehu roku 2008.

7. Súd prvej inštancie ďalej zistil, že finančné prostriedky, za ktoré žalovaná kúpila rodinný dom a za ktoré sa prevádzali aj rekonštrukčné práce vynaložil výlučne žalobca a naopak tvrdenie žalovanej o tom, že tak byt na ul. S. X v M., ako aj rodinný dom v obci M. získala zo svojich finančných prostriedkov v konaní preukázané nebolo.

8. V súvislosti s namietaným premlčaním žiadaného nároku žalobcu na vydanie bezdôvodného obohatenia odvolací súd poukazuje na to, že účelom tohto inštitútu (§ 101 a nasl. Občianskeho zákonníka) je, aby oprávnený subjekt (veriteľ) po hrozbu sankcie premlčania uplatnil (vykonal) svoje právo v stanovenej premlčacej dobe - teda včas. Účinné vznesenie námietky premlčania práva znamená, že súd oprávnenej osobe nemôže premlčané právo priznať, keďže vznesením námietky premlčania zaniká nárok na vynútenosť uplatneného práva. Tento inštitút poskytuje východisko ako predísť, resp. riešiť situácie, kedy až po dlhej dobe dochádza k uplatneniu majetkového práva zo strany veriteľa, a tak sa vnáša do záväzkových právnych vzťahov strán sporu právna neistota, resp. hrozba, že dlžník môže byť vystavený bez zreteľa na čas úspešnej žalobe zo strany veriteľa (do pozor. uznesenie NS SR sp. zn. 1MCdo 8/2008). Je pravdou, že k vynaloženiu finančných prostriedkov zo strany žalobcu na nadobudnutie rodinného domu žalovanou a jeho rekonštrukciu došlo v priebehu roku 2008, súd prvej inštancie sa však pri posudzovaní námietky premlčania nedostatočne vypořiadal s podstatou sporu, či medzi stranami vznikol vzťah z bezdôvodného obohatenia, ktorý závisí len od naplnenia znakovej skutkovej podstaty hmotnoprávnej normy (§ 451 a nasl. OZ) a či trvá povinnosť žalovanej toto obohatenie vydať, a to aj z pohľadu záverov plynúcich z nálezu Ústavného súdu SR vydaného v konaní I. ÚS 548/2015 zo dňa 17.2.2016.

9. Predpokladom zodpovednosti za bezdôvodné obohatenie nie je protiprávny úkon obohateného ani jeho zavinenie, ale objektívne zistený vzniknutý stav obohatenia, ku ktorému došlo spôsobom, ktorý právny poriadok neuznáva (§ 451 a nasl. OZ).

10. S ohľadom na vtedajšiu existenciu družského vzťahu medzi stranami sporu javí sa, že účelom vynaloženia týchto výlučných finančných prostriedkov žalobcu do nehnuteľnosti žalovanej bolo spoluužívanie predmetného rodinného domu, ktoré sa ukončilo podľa žalobcu v roku 2011 a následne bola táto nehnuteľnosť odpredaná tretej osobe v tom istom období.

11. Lehoty na vrátenie tohto plnenia sa odvíjajú nie od jeho poskytnutia, ale od vzniku zodpovednostného vzťahu a bezdôvodného obohatenia, teda od času, keď právny dôvod plnenia dodatočne odpadol (I. ÚS 184/2015).

12. Na určenie začiatku plynutia premlčacej doby na vydanie bezdôvodného obohatenia nebol okamih zhodnotenia predmetnej nehnuteľnosti, ale deň, keď sťažovateľke bolo znemožnené predmetný rodinný dom užívať (do pozor. I. ÚS 548/2015).

13. Touto okolnosťou sa prvoinštančný súd bližšie nezaoberal, rovnako aj vyjadreniami žalovanej v priebehu trestného konania, v ktorom táto potvrdila, že rodinný dom predávala potom, čo žalobca súhlasil s takýmto riešením ich situácie, keďže nechcel akceptovať ňou navrhovanú výmenu za X-izbový byt priateľky žalobcu v bytovom dome v obci M.. Tieto vyjadrenia bez ďalšieho nepodporujú jednoznačný záver o tom, že by strany sporu po ukončení spolužitia neriešili ďalšie disponovanie s predmetným rodinným domom.

14. Súd prvej inštancie v ďalšom konaní tak opätovne posúdi opodstatnenosť uplatnenej námietky premlčania a s tým súvisiace plynutie lehôt, ako aj s námietku žalobcu, či uplatnenie premlčania

žalovanou so zreteľom na všetky okolnosti veci nie je v rozpore s dobrými mravmi (§ 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

15. Odvolací súd so zreteľom na uvádzané dôvody napadnutý rozsudok zrušil postupom podľa § 389 ods. 1 písm. b/ C.s.p. a vrátil mu vec na ďalšie konanie podľa § 391 ods. 1 C.s.p. s tým, že v novom rozhodnutí o veci sa rozhodne aj o trovách tohto odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 C.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).